

L'ESCOLA «FESTA DE SA XIMBOMBA»

Sa Pobla i les seves cançons

Alexandre Ballester

El coneixement de la cultura popular dels nostres avantpassats implica, prèviament, l'existència d'aquesta cultura i, encara més, una mínima pervivència d'aquesta cultura a través de les generacions perquè els actuals interessats en les manifestacions puguin rebre el seu llegat amb garantia d'autenticitat.

Tot això sembla obvi, però, de fet, manta vegades s'han comès, bé per desconeixement bé per presumció, greus adulteracions en el restabliment de distints aspectes de la cultura popular.

En el cas de Sa Pobla, el coneixement del ric patrimoni folklòric local —cançons de treball de camp, cançons de ball i festa i

cançons de ximbomba— s'ha mantingut ben viu de pares a fills des de fa segles. La raó és tan senzilla com vertadera. La gran majoria d'habitants de Sa Pobla han estat agricultors —o propietaris de les terres o pagesos jornalers— i, uns i altres, coneixien el gran repertori de cançons que, amb la seva corresponent tonada, acompanyava, específicament, cadascuna de les feines del camp —llaurar, sembrar, regar, segar, batre i un llarg etcètera— i, evidentment, la cançó més peculiar de l'àmbit pobler: la cançó d'esbarjo, de la butlla a les revetles, la cançó de la ximbomba.

Si a Sa Pobla, avui, existeixen dues escoles que, amb amorós co-

neixement, ensenyen als joves i als més joves les cançons que, amb la progressiva mecanització de l'agricultura, ja no es canten als camps poblers, és perquè tots els qui imparteixen l'ensenyament són agricultors o fills d'agricultors que encara sentiren les nostres cançons dominant, ufanes i vibrants, tots els racons de les marjals pobleres.

Però, també, la pervivència del cant pobler, amb tota la seva profunda autenticitat, ha estat possible perquè aquí, a Sa Pobla, fa dècades, es formà un grup que, encara plenament immersos en els tradicionals treballs de camp, coneixien les cançons perquè les cantaven,

homes i dones, vells i joves, durant el cansirós jornal.

Induïts més per una abrandada estimació a les nostres tradicions, als costums de feina i de festa que havien après dels seus pares i avis; induïts més per un romanticisme pagès que per un sentit crític davant el greu estat de la cançó de feina al camp —on s'iniciava una implacable mecanització—, un grup de persones encapçalades primer per l'amo Agustí Cladera, *Florit*, i després per madó Antònia *Buades*, Buades, formaren un primer nucli estable de cantadors i cantadores que organitzaven vetllades i participaren en diversos recitals. Era a l'entorn de 1957, any d'enregistraments en cinta magnetofònica de les cançons i recerca de lletres i antecedents històrics i antropològics.

D'aquelles fornades de cantadors, de la continuïtat, per damunt les renovacions generacionals, d'aquell esperit per mantenir vives

les nostres cançons, provenen els actuals cantadors i cantadores que, avui, ensenyen. La torxa de les nostres cançons ha tingut uns perfectes, seguits i enllaçats relleus.

Un altre punt important, per al manteniment de la flama de l'autenticitat del cant ha estat la subsistència del Festival de la Cançó de Treball de Camp de Mallorca, que, des de l'any 1962, se celebra a l'oratori de Crestat de Sa Pobla la segona festa de Pasqua, el qual, gràcies a la seva convocatòria anual, ha potenciat i prestigiat el cant pobler amb les més pures essències.

Així, no és estrany que l'escola «Festa de sa Ximbomba» tingui unes arrels ben fermes i ben clares. L'escola fou fundada l'any 1995, pel mes de novembre, per bé que, de molts anys abans, d'una manera informal, funcionava com a fogar d'ensenyament.

Les classes es donen cada di-lluns des de les set i mitja fins les

nou de la tarda. De l'ensenyament de les tonades i de les lletres de les cançons, se'n fan càrrec Antònia Soler, *Mussola*, i Gabriel Cladera, *Collut*. De l'ensenyament de tocar la ximbomba s'encarreguen Toni *Ballador* i Biel *Collut*. El curs dura uns sis mesos; la primera fase és dedicada al cant de la ximbomba i la segona, a les cançons de treball del camp. Tots els assajos són enregistrats en vídeo per tenir-ne, així, un arxiu a l'escola.

L'escola «Festa de sa Ximbomba» participa a totes les actuacions que, amb motiu de qualsevol festa, s'organitzen al municipi i cada any ha actuat al *Tradicionàrius* de Sa Pobla. El 1997 actuà al Teatre Artesà de Gràcia (Barcelona) i a Calaf i el 1998 tornà a terres catalanes: pel juny, de nou a Calaf i, pel juliol, a Sobremunt i Torre d'Oristà, obtenint, arreu, notables èxits. Actualment, l'escola continua la consolidació i compta ja amb 32 alumnes.

65

CULTURA POPULAR

Casellas Sextet Folk

Temporada 1999

El «Casellas-Sextet-Folk», neix l'any 1995 amb la intenció de reunir a l'escenari diferents músics catalans que solen tocar en formacions estables de primera línia (de l'àmbit de la música tradicional, del folk, del dixieland o bé de les músiques «ètniques»).

Aquesta temporada el grup ofereix, entre d'altres, aquests espectacles:

1. L'«ERÒTIC-GIUST»

Discografia:

«Eròtic-Giust» (L'empreinte digital ED 13102)

«El Neomodernista» (TRMO074CD)

2. EL «CONCERT NEOMODERNISTA» LO BALL POPULAR

3. «PUNT I SEGUIT»

Responsable:

Marcel Casellas

Mossèn Cinto Verdager, 49, 2n

Esplugues de Llobregat

08950 Tel. 93 372 22 18